

Regionstyrelsen

Yttrande över Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningsuppdraget har bestått i att se över föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge för att skapa bättre förutsättningar för familjehemsplacerade barn och barn som har upplevt våld av närstående.

Enligt Region Stockholm bidrar förslagen i betänkandet till ett stärkt barnrättsperspektiv vid prövningar av frågor om bland annat vårdnad och umgänge. Bland annat stärks rätten till delaktighet genom att barnet får ett eget offentligt biträde vid prövningen av frågor om vårdnadsöverflyttning.

När det gäller utformningen av paragrafen om barnets bästa i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge är Region Stockholm positiv till att det förtydligas att bedömningen av barnets bästa är en helhetsbedömning som ska ta sikte på omständigheterna för det enskilda barnet. Region Stockholm välkomnar också att det förtydligas att risken för att barnet far illa ska vara en del av helhetsbedömningen. Samtidigt är det viktigt att övriga omständigheter av betydelse för bedömningen av barnets bästa också beaktas.

Region Stockholm ser positivt på den föreslagna möjligheten för domstolar att i mål om vårdnad, boende och umgänge inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog.

Bakgrund

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)*, till Region Stockholm för yttrande.

Utredningsuppdraget har bestått i att se över föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge för att skapa bättre förutsättningar för familjehemsplacerade barn och barn som har upplevt våld av närstående.

I betänkandet föreslås att det ska bli tydligare när vårdnaden om ett barn som är placerat i familjehem ska flyttas över till familjehemsföräldrarna. Vårdnaden om ett barn som stadigvarande vårdats eller fostrats i ett annat enskilt hem än föräldrahemmet, ska kunna flyttas över till den eller dem som har tagit emot barnet om det är bäst för barnet att inte återförenas med sina föräldrar utan i stället att det rådande förhållandet består. Vid bedömningen av om förutsättningarna för en vårdnadsöverflyttning är uppfyllda ska vissa särskilt angivna omständigheter beaktas, bland annat barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning.

Det föreslås att både barn och vårdnadshavare som utgångspunkt ska ha rätt till ett offentligt biträde när frågan om vårdnadsöverflyttning prövas. Vidare föreslår utredningen att den kommun som har beslutat om en familjehemsplacering, det vill säga placeringskommunen, ska ha möjlighet att fortsätta bevilja insatser till ett barn efter en vårdnadsöverflyttning, även om barnet bor i en annan kommun.

I betänkandet föreslås också en ny lydelse av paragrafen om barnets bästa i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. Den nuvarande utformningen av paragrafen innebär att det vid bedömningen av barnets bästa ska fästas särskilt avseende vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp, olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa. Genom att det i den nuvarande paragrafen anges exempel på hur ett barn kan fara illa anser utredningen att det finns en risk att andra omständigheter som kan innebära att det finns risk för att ett barn far illa inte beaktas i lika stor utsträckning som de situationer som exemplifieras.

Ett barn kan exempelvis fara illa genom vanvård, försummelse eller utnyttjande. Den nuvarande utformningen av paragrafen innebär även att avseende särskilt ska fästas vid barnets behov av en nära och god kontakt med båda sina föräldrar (den så kallade kontaktprincipen). Med den nuvarande utformningen av paragrafen finns det enligt utredningen en risk

att behovet av kontakt med en förälder väger tyngre än risken för att barnet far illa. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att det i paragrafen förtydligas att bedömningen av barnets bästa är en helhetsbedömning som ska ta sikte på omständigheterna för det enskilda barnet. De i paragrafen angivna omständigheterna som särskilt ska beaktas vid bedömningen tas bort. Av lagtexten ska dock framgå att risken för att barnet far illa, ska vara en del av helhetsbedömningen. Förslaget innebär att paragrafen får ett tydligare fokus på risken för att barnet far illa och riskbedömningens betydelse för bedömningen av vad som är barnets bästa.

Slutligen föreslås i betänkandet en möjlighet för domstolar att i mål om vårdnad, boende eller umgänge, inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog, om det behövs för ytterligare utredning om barnets situation. Domstolarna har redan i dag en utredningsskyldighet och ett utrymme att inhämta sådan utredning som domstolen anser krävs. Genom förslaget tydliggörs möjligheten att inom ramen för utredningsskyldigheten specifikt inhämta ett sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykolog med särskild kompetens inom klinisk barn- och ungdomspsykologi. Kravet på särskild kompetens framgår inte direkt av den föreslagna lagtexten men beskrivs i betänkandet. Möjligheten att inhämta sakkunnigutlåtande är tänkt att användas med viss restriktivitet. En sakkunnig ska ha rätt till skälig ersättning för sitt uppdrag. Eftersom det är domstolen som förordnar den sakkunnige är det staten som ska stå för kostnaden.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2024.

Ärendet har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden och Stockholms läns sjukvårdsområde.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm anser att det är positivt med en översyn av reglerna om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge. I betänkandet betonas vikten av trygghet och kontinuitet särskilt för familjehemsplacerade barn och barn som upplevt våld av närstående. Region Stockholm bedömer att flera av förslagen rent generellt kan bidra till ett stärkt barnrättsperspektiv vid prövningar av frågor om bland annat vårdnad och umgänge vilket är välkommet. Region Stockholm anser mer specifikt, i likhet med utredningen, att förslaget om rätt till offentligt biträde vid prövningen av frågor om vårdnadsöverflyttning stärker barnrättsperspektivet. Framför allt stärks barnets rätt till delaktighet enligt barnkonventionen genom att barnet föreslås få ett eget biträde som ska agera som barnets språkrör och förmedla barnets åsikter.

Utredningen föreslår att placeringskommunen ska ha möjlighet att fortsätta bevilja insatser till ett barn efter en vårdnadsöverflyttning, även om barnet bor i en annan kommun. Region Stockholm har inget att invända mot förslaget, men vill understryka vikten av att det i alla sammanhang är tydligt vilken kommun som är ytterst ansvarig för att tillhandahålla insatser för barnet, både före och efter en vårdnadsöverflyttning.

När det gäller utformningen av paragrafen om barnets bästa i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge (6 kap. 2 a § föräldrabalken), är Region Stockholm positiv till att det förtydligas att bedömningen av barnets bästa är en helhetsbedömning som ska ta sikte på omständigheterna för det enskilda barnet. Region Stockholm välkomnar också att det förtydligas att risken för att barnet far illa ska vara en del av helhetsbedömningen. Samtidigt är det viktigt att övriga omständigheter av betydelse för bedömningen av barnets bästa också beaktas. Barnkonventionsutredningen har i denna del hänvisat till risken för att det görs en disproportionerlig viktning av barnets intressen när det i paragrafen anges omständigheter som särskilt ska beaktas i bedömningen av barnets bästa.¹

Region Stockholm instämmer i vikten av att den domstol som ska pröva frågor om vårdnad, boende och umgänge har ett gott underlag för att bedöma vad som är barnets bästa. Det är därför positivt att det införs en uttrycklig möjlighet för domstolar att i dessa måltyper inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog med särskild kompetens.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Rickard Sundbom
Administrativ direktör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 14 mars 2023
3. Stockholms läns sjukvårdsområdes yttrande den 28 februari 2023

¹ SOU 2020:63 s. 453 f.

Beslutsexpediering

1. Justitiedepartementet
2. Hälsa- och sjukvårdsnämnden
3. Stockholms läns sjukvårdsområde

Godkänd av Emma Lennartsson, 2023-04-11

Regionstyrelsen

PROTOKOLL
2023-05-16

RS 2023-0037

§ 114**Yttrande över Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)**

RS 2023-0181

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningsuppdraget har bestått i att se över föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge för att skapa bättre förutsättningar för familjehemsplacerade barn och barn som har upplevt våld av närstående.

Beslutsunderlag

1. Regionrådsberedningens skrivelse
2. Miljö- och hållbarhetsberedningens beslut den 27 april 2023
3. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
4. Sammanfattning av betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)
5. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 14 mars 2023
6. Stockholms läns sjukvårdsområdes yttrande den 28 februari 2023

Yrkanden

Ordförande Aida Hadžialić (S) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 3 maj 2023 (bilaga).

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Expedieras till

1. Justitiedepartementet
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden
3. Stockholms läns sjukvårdsområde

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.

Regionstyrelsen

Yttrande över Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)

Föredragande regionråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningsuppdraget har bestått i att se över föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge för att skapa bättre förutsättningar för familjehemsplacerade barn och barn som har upplevt våld av närstående.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet *Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrådsberedningen instämmer i regiondirektörens tjänsteutlåtande och vill understryka vikten av ett stärkt barnrättsperspektiv i översynen av reglerna om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge. Regionrådsberedningen är positiv till att det förtydligas att bedömningen av barnets bästa är en helhetsbedömning, som ska ta sikte på omständigheterna för det enskilda barnet, samt att det även förtydligas att risken för att barnet far illa ska vara en del av helhetsbedömningen. Vidare anser Regionrådsberedningen att förslaget om rätt till offentligt biträde vid prövningen av frågor om vårdnadsöverflyttning stärker barnrättsperspektivet. Framför allt stärks barnets rätt till delaktighet enligt barnkonventionen genom att barnet föreslås få ett eget biträde som ska agera som barnets språkrör och förmedla barnets åsikter. Regionrådsberedningen instämmer även i att det är positivt att det införs en uttrycklig möjlighet för domstolar som ska pröva frågor om vårdnad, boende och umgänge att inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog med särskild kompetens.

Slutligen vill Regionrådsberedningen dock framhålla att betydligt mer behöver göras för att stärka barnrättsperspektivet i den fortsatta översynen av reglerna om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge.

Beslutsunderlag

1. Miljö- och hållbarhetsberedningens protokollsutdrag den 27 april
2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
3. Sammanfattning av betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)
4. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 14 mars 2023
5. Stockholms läns sjukvårdsområdes yttrande den 28 februari 2023

Aida Hadžialić

Gustav Hemming

